

Stanley I Greenspanin kehityksellisen tutkimus- ja hoitointervention malli

Hannu Westerinen
Lastenpsykiatrian erikoislääkäri
HUS Lasten ja nuorten sairaala
hannu.westerinen@hus.fi

Tämän esityksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta Greenspanin ajattelua kohtaan ja opastaa kuulijoita löytämään näitä asioita itse lisää.

Tätä tarkoitusta varten käyn läpi Greenspanin ne keskeiset ajatukset, joita itse olen löytänyt ja samalla esittelen hänen keskeisiä teoksiaan.

Vaikka koen nojautuvani omassa työssäni hyvin paljon Greenspanin kehitykselliseen ajatteluun, en tässä esityksessä tarkastele omia kokemuksiani sen soveltamisesta.

Stanley I Greenspan

- lastenpsykiatri, psykiatrian ja pediatrian professori (George Washington Medical School in Washington, D.C.), psykoanalyttikko, yksi pikkulapsipsykiatrisen diagnostiikan ja kehityksellisen ajattelun merkittäviä kehittäjiä
- Kotisivut:
<http://www.stanleygreenspan.com/index.shtml>

Kehityksellisen ajattelun tarve – miksi?

- Häiriöt ovat kehitysiässä aina suhteellisia, löydösten merkitys riippuu iästä ¹⁾
- Häiriöiden korjaamisessa kehityksen tielle saattaminen usein keskeinen tavoite ²⁾
- Lapsen käytöksen arvioinnille hyvä olla toimiva viitekehys
- Interventioiden valinnalle ja niiden vaikutusten arvioinnille järkevä perusta

1) Esim uhmakkuus, maltin menetykset, kaikkivoipaisuuskuvitelmat, rakon ja suolen toiminnan vajavainen hallinta, tarve tulla palkojen takia yöllä vanhemman luokse, itkuun pillahtaminen vieraan ihmisen nähdessään jne.

2) Tarkoittaa sitä että välttämättä lasta ei tarvitse tehdä tietoiseksi oirehinnastaan, vaan auttaa kehityksellisesti tarpeelliseen toimintaan/kontaktiin

Millaisia kehityksen arviointitapoja on olemassa?

- Havaintojen nojalla kehitettyjä teorioita, esim. Piagetin kognitiivisen kehityksen kuvaus ja Anna Freudin psykoanalyttinen lapsiprofiili – niiden kautta voidaan arvioida missä kohdassa kehitys on menossa – arvioinnista selville kehitysvaihe
- Empiirisiin aineistoihin nojautuvia kehityksen mittareita, ilman että taustalla välttämättä on teoriaa kehityksen dynamiikasta – arvioinnista selville normivertailu ¹⁾

1) Esimerkiksi CBCL-arviointilomakkeet, VIIVI-arviointilomake, jne

Hyvän kehityksellisen mallin keskeisiä ominaisuuksia

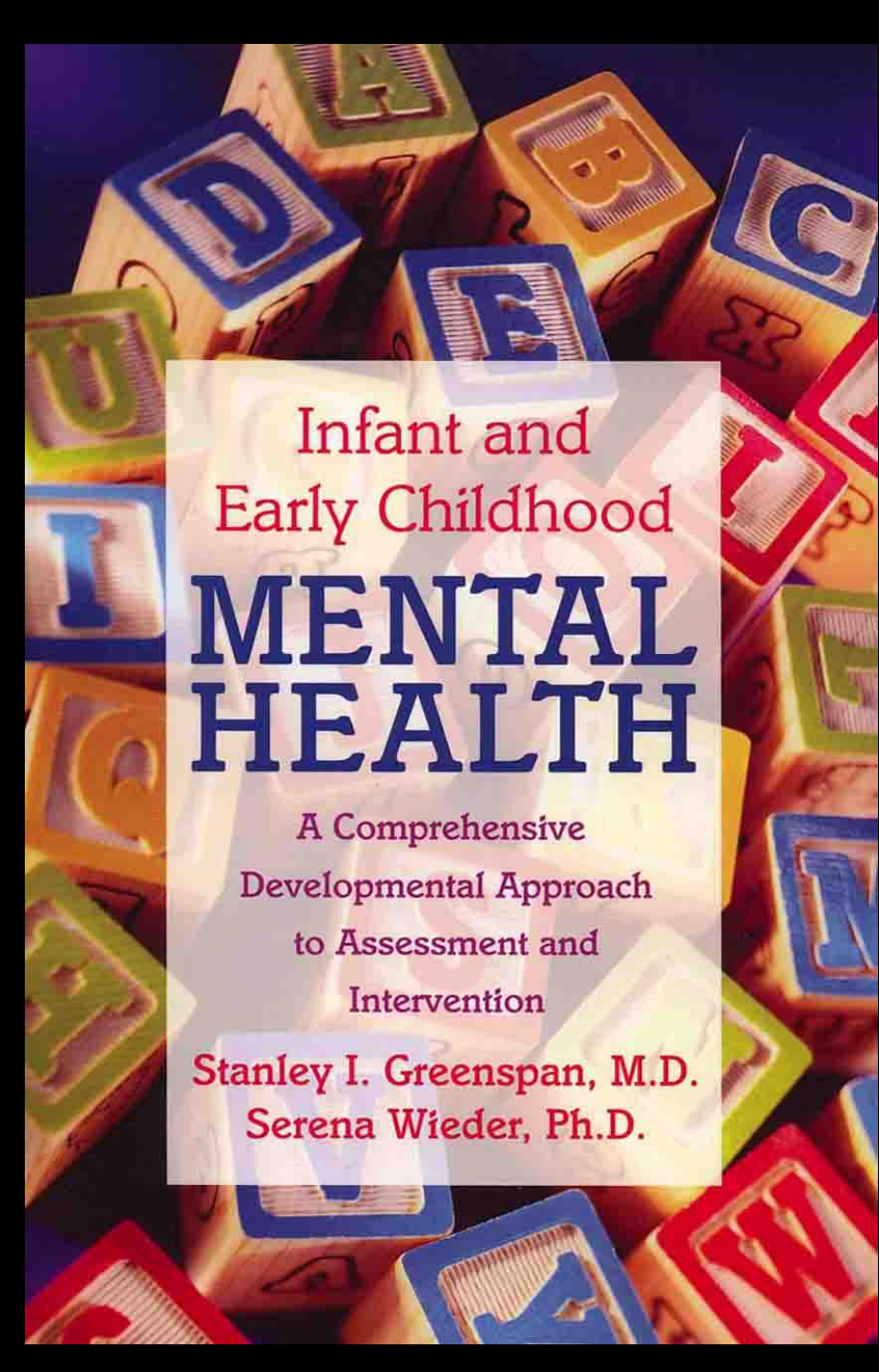
- Liittää piiriinsä perinnölliset/rakenteelliset ja ympäristön/vuorovaikutuksen osuudet ¹⁾
- Sisältää kognitiivisen ja tunne-elämän kehityksen keskinäisen dynamiikan
- Kykenee tarjoamaan toimintamallin mahdollisimman monenlaiseen tilanteeseen, joissa on häiriöitä
- Lisäkritერი: soveltuu niin ammattilaisille kuin vanhemmille eli on ”maalaisjärkeen käyvä” ²⁾

1) Esimerkiksi se tarjoaa näkemyksen, millä tavoin voidaan sekä biologisin että psykososiaalisin eli kasvatuksellisin ja psykoterapeuttisin keinoin tukea kasvua ja kehitystä silloin kun lähtökohdat ovat perintötekijöiden vuoksi erilaisia

2) Esimerkiksi psykoanalyttinen kehitysprofili on viimemainitussa suhteessa huono, koska sen mukaista näkemystä on vaikea välittää lapsen vanhemmille – esimerkiksi puhe anaalisadistisesta tendenssistä useinmiten vierottaisi, vaikka ajattelutapa palvelee hyvin ammattihenkilön omaa toimintaa terapiapotilaan kanssa

Greenspanin DIR-malli

- **Kehityksellinen** – **Developmental**
Näkemyksellinen psyykkisen kehityksen vaiheista
- **Yksilöllinen** – **Individual-Differences**
Suuri merkitys rakenteellisilla eroilla
- **Vuorovaikutuksellinen** – **Relationship-Based**
Kehitysvaiheeseen ja yksilöllisiin piirteisiin nojautuva hoito ja vanhempien opastaminen vuorovaikutukseen lapsen kanssa on rikkaasti ja monipuolisesti tarkasteltuna

Infant and
Early Childhood
**MENTAL
HEALTH**

A Comprehensive
Developmental Approach
to Assessment and
Intervention

Stanley I. Greenspan, M.D.
Serena Wieder, Ph.D.

DIR-mallin tuorein esittely Greenspan & Wieder 2006

- Perusteet selkeästi
- Arviointi ja interventiot
- Varhaislapsuuden häiriöiden diagnostiikka ja hoito
- Preventio ja varhainen puuttuminen

Functional Emotional Stages of Development

DIR

- Shared Attention and Regulation
- Engagement and Relating
- Two-Way Intentional Affective Signaling and Communication
- Long Chains of Coregulated Emotional Signaling and Shared Social Problem Solving
- Creating Representations
- Building Bridges Between Ideas: Logical Thinking

Kehityksen funktionaaliset, emotionaaliset vaiheet

DIR

- Jaettu huomio ja säätely
- Liittyminen ja suhteessa olo
- Kahdensuuntainen tarkoituksellinen tunnepitoinen signalointi ja kommunikaatio
- Pitkiä yhteissäätelyn piirissä olevia emotionaalisia signalointeja ja jaettua ongelmanratkaisua
- Symbolisten vastineiden löytyminen konkreettisille esineille ja asioille
- Siltojen rakentumista ideoiden välille: Looginen ajattelu

Yksilölliset erot

DIR

- Aistiherkkyyksissä (sensory modulation)
- Aisti-informaation käsittelyssä (sensory processing)
- Tunneviestien käsittelyssä (sensory-affective processing)
- Lihasjännetydessä
- Toiminnan (ja ajattelun) suunnittelussa ja jaksottamisessa

Näiden arviointi hyvin tarkasti anamneesin, lapsen ja vanhempien välisen vuorovaikutushavainnoinnin sekä lapselle tehtävien erityistutkimusten kautta on tärkeä lähtökohta kuntoutukselle.

DIR-mallin ydin

- Sen ymmärtäminen, miten biologiaan perustuvat erot prosessoinnissa ja hoivaavan ympäristön erot vaikuttavat tunne-elämän eri kehitysvaiheiden ydinfunktioiden saavuttamiseen
- Millä tavalla syntyy häiriöitä
- Miten voidaan auttaa kehityksessä

Level 1: Shared Attention and Regulation

Jaettu huomio ja säätely

- 0-3 kk
- Aluksi vauva tarvitsee hoivaajaa olotilojen säätelyyn, sopivaa aististimulaatiota, mutta myöhemmin aikuinen voi tukea vauvan itsesäätelypyrkimyksiä

Level 1

- Suuret erot vauvojen välillä siinä, miten he kokevat aistiärsyksiä – mitkä rauhoittavina, mitkä kiihdyttävänä
- Affektiivinen organisoituminen: jokaiseen aistikokemukseen liittyy tunnekomponentti = dual coded

Level 2:

Engagement and Relating

Liittyminen ja suhteessa oleminen

- 2-7 kk
- Kun vauva on saavuttanut sopivasti itse-säätelyn kykyä ja kiinnostusta maailmaa kohtaan, hänellä on kyky reagoida ympäristöön ja muodostaa suhteita
- Kiintymyssuhde kehittyy: tunne ja käyttäytyminen

Level 2

- Suuret erot vauvojen välillä siinä, miten he eri aisteilla liittyvät kontaktiin
- Vauvoilla on erilaiset taipumukset syttyä kokemaan erilaisia tunteita, ilmaista niitä, siirtyä tunnetilasta toiseen itseksensä tai hoivaavan aikuisen tuella

Level 3: Two-Way Intentional Affective Signaling and Communication

Kahdensuuntainen tarkoituksellinen tunnepitoinen
signalointi ja kommunikaatio

- 3-10 kk
- Vastavuoroista emotionaalista viestintää hoivaajan kanssa (back-and forth emotional signaling, opening and closing circles of communication) ¹⁾
- Kognitiivisen kehityksen tärkeä kohta
- Syy-seuraussuhteen ensi elämykset tunnekokemisen alueella

1) 8 kk ikään mennessä vauva kykenee osallistumaan moniin tällaisiin vastavuoroisen kommunikaation ketjuihin peräjälkeen

Level 3

- Vauvoilla erilaiset taipumukset syttyä nonverbaaliseen kommunikaatioon aistikokemuksiensa nojalla ¹⁾
- Proksimaalisesta distaaliseen kommunikaatioon ²⁾
- Hoivaaja, joka projisoi vauvaan omia vääristyneitä tunteitaan tai suhtautuu vauvaan mekaanisesti, etäisesti voi estää vauvaa löytämästä tunteiden syy-seuraussuhteiden maailmaa

1) Esimerkiksi äidin hymy, joka sytyttää yhden vauvan, ei aikaansaa toisessa vauvassa ollenkaan samanlaisia katseen, hymyn, ääntelyn ja ruumiinliikkeiden vastetta.

2) Läheisestä fyysisestä kontaktista (sylissä pitäminen, heijaaminen ja koskettelu) etäämpää tapahtuvaan kommunikaatioon (näkyvillä olo, äänet ja tunneviestit).

Level 4:

Long Chains of Coregulated Emotional Signaling and Shared Social Problem Solving

Pitkiä yhteissäätelyn piirissä olevia emotionaalisia
signaloitteja ja jaettua ongelmanratkaisua

- 9-18 kk
- Vastavuoroinen viestintä monipuolistunut
- Esi-kielellistä ongelmanratkaisua: kädestä isää kiinni ja jääkaapille, ääntelyä kun ei itse yletä hyllylle
- Tuloksena vahvistuva kyky lukea sosiaalisia viestejä ja vastata niihin, luottamus vuorovaikutukseen, omaan kyvykkyyteen suhteessa olijana

Level 4

- Pattern recognition – emotionaalisten ja toiminnallisten kaavioiden jäsentyminen ¹⁾
- Sosiaalisista suhteista lähtenyt kaavioiden tunnistaminen laajenee fysikaaliseen maailmaan ²⁾
- Yksittäisistä tapahtumista edetään kohti laajempia integroituneita tunteiden ja toimintojen kokonaisuuksia
- Uudenlainen itseyden kokemisen taso tulee mahdolliseksi

1) Monimutkaiset kaaviot rakentuvat yksinkertaisemmista kaavioista hoita on harjoiteltu aikaisemmin: Esimerkkinä tuo tapahtumasarja, jossa otetaan Isää kädestä ja mennään jääkaapille saamaan sieltä mehua. Omien halujen ja tunteiden kokemukset, ääntelyn kaavio jolla isän huomio saadaan herätetyksi, sosiaalinen kaavio siitä miten toimitaan yhdessä kohti tavoitetta , toiminnallinen kaavio siitä miten otetaan kädestä kiinni ja kävellään siitä kiinni pitäen ja vähän vetäen, visuospatiaaliset kaaviot huoneesta ja esineiden sijainnista siellä.

2) Kokeiluja vesihanalla, vedenpinnan läiskyttämisellä jne. Samalla kun oppii miten maailma toimii, millaisia kaavioita siinä on, kasvaa ymmärrys ja ennakointikyky, realistinen hallinnan tunne.

Level 5: Creating Representations

Symbolisten vastineiden löytyminen konkreettisille esineille ja asioille

- 18-30 kk
- Alkaa muodostua representaatioita ¹⁾
- Lapsi alkaa liittää sanoja sisäisiin representaatioihin, mutta sanat eivät ole ainoita ja välttämättömiä symboleja
- Symbolien löytyminen tekee mahdolliseksi asioiden tarkastelun mielen sisällä

1) Lapsi alkaa kyetä pitämään mielessään kokemuksia irrallaan tekemisestä, vapaasti mielessä pysyviä ”todellisuuden edustuksia”, representaatioita. Ne ovat useiden aistikanavien kautta muodostuneita ja emotionaalisesti lautautuneita yhä vakaammin mielessä pysyviä mielikuvia.

Level 5

- Vaikeudet aistihavaintojen laajuudessa, syvyydessä ja integroinnissa vaikeuttavat lapsen kykyä representaatioiden muodostamiseen
- Varsinkin kielellisten vaikeuksien läsnäollessa mielikuvitusleikki (*pretend play*) on hyvä ilmaus tämän kehitysvaiheen saavuttamisesta

Level 6:
Building Bridges Between Ideas:
Logical Thinking

- 30-48 kk
- Lapsi oppii yhdistelemään erillisiä mielikuvia ja nimeämään niitä
- ”Juho vihainen!” → ”Mä suutun kun sä löit mua!”
- Loogisia ajatuskulkuja, syy-seuraussuhteen ymmärtämistä tapahtumien kesken, omien tunnetilojen sävyerojen tunnistamista

Level 6

- Leikkiin tulee laajempaa tunneskaalaa: esim nuket eivät enää vain halaa ja ruoki toisiaan vaan ne kokevat aggressioita, eroon joutumisia, kilpailua, vahingoittumisia, kuolemisia jne
- Kehitysvaihe on herkkä sille, minkä verran lapsi saa kokea vanhempien tervettä ja monipuolista tunnepitoista vuorovaikutusta

Developmental stages

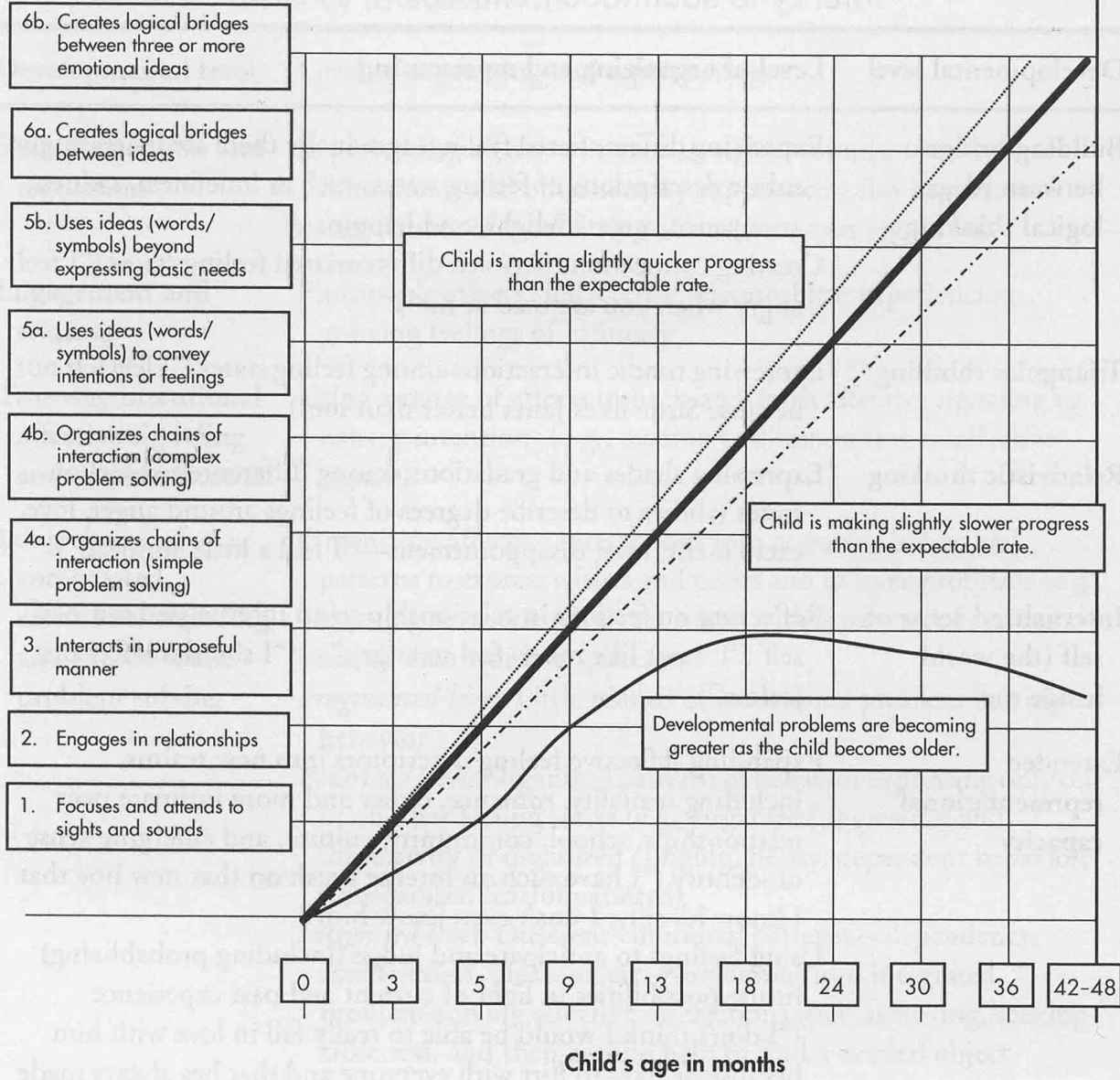

FIGURE 11-2. Social-emotional developmental growth chart.

Six milestones ¹⁾

- Self-Regulation and Interest in the World
- Intimacy – Falling in Love
- Two-Way Communication – Non-Verbal
- Complex Communication – Solving Problems
- Emotional Ideas
- Emotional Thinking

1) Tässä samat kuusi kehitysvaihetta hiukan eri sanoin ilmaistuna, siten kuin ne kuvataan seuraavassa diassa olevassa kirjassa ...

BUILDING HEALTHY MINDS

The Six Experiences
that Create
Intelligence and
Emotional Growth
in Babies and
Young Children

STANLEY
GREENSPAN, M.D.
with NANCY BRESLAU LEWIS

Kuusi kehitysvaihetta hyvin kuvattuina

Hoidollinen suhtautuminen joka ravitsee kaikkia kehitystasoja

Haastattelurunko kehitysvaiheen kartoittamiseksi

Viitekehys lapsen kehityksellisessä arvioinnissa

- Vaiheet vanhempia haastateltaessa:
millainen kuva lapsesta muodostuu ja miten
vanhempi tuntuu näkevän lapsen
- Vaiheet lapsen kanssa työskenneltäessä
- Vaiheet lapsen ja vanhemman
vuorovaikutusta havainnoitaessa
- Vaiheet vanhempainohjannan tukena

Opetusmateriaalit

DIR-malli

VHS

DVD

Opetusmateriaalit

Helsingin lastenpsykiatrian klinikalla (prof F.Almqvist) on tämä Video-sarja. Siinä on johdanto DIR-ajatteluun ja 12 tapausta, jotka ovat alkuarvioinnissa. Kukin tapaus sisältää ensin lyhyen luonnehdinnan ko lapsesta, sitten runsaan tunnin taltioinnin, jossa lapsen vanhempi/vanhemmat leikkivät vapaassa tilanteessa lapsensa kanssa Greenspanin tai Serena Wiederin seurattessa ohessa. Kliinikko ei pitkään aikaan kommentoi, mutta myöhemmin saattaa antaa vanhemmalle palautetta hyvin toimivasta asiasta tai opastaa toimimaan toisella tavalla lapsen kanssa. Parasta antia nauhoilla on sitten tiivis 15-20 minuuttia pitkä loppukeskustelu, missä Greenspan ja Wieder käyvät hyvinkin yksityiskohtaisesti läpi havaintomateriaalin eritellen lapsen erityispiirteitä, funktionaalista emotionaalista kehitysvaihetta ja tarvittavia kuntoutustoimia. Nauhoihin liittyy tekstimoniste, missä loppukeskustelut ovat hiukan lyhennettynä.

Arviointiskaalat

Kirjassa Developmentally Based Psychotherapy

- Kuusi kehityksen tasoa perustana
- Asteikko 0-20 kullakin
- Sanalliset luonnehdinnat heikosti, jonkin verran, melko hyvin, hyvin saavutetuille tasoille

Taso 1: ITSESÄÄTELY

0 - Huomion kohdentaminen on ohikiitävää (muutama sekunti silloin tällöin) ja/tai hyvin aktiivista tai kiihtynyttä tai enimmäkseen sisäänpäin kääntynyttä ja/tai horteista tai passiivista

6 - Ollessaan hyvin kiinnostunut tai motivoitunut tai tempautuneena johonkin, hän voi olla rauhallisesti ja huomio kohdistuneena johonkin lyhyitä hetkiä (esim 30-60 sek)

14 - Keskittynyt, jäsentynyt ja rauhallinen paitsi ollessaan joko yli- tai alistimuloituna (esim meluisassa, aktiivisessa tai hyvin yksitoikkoisessa ympäristössä), haastettuna tekemään jotakin mitä vasta osaa heiveröisesti (esim käsketään kirjoittaa nopeasti vaikka hienomotoriikka vasta heikkoa) tai sairaana, ahdistuneena tai paineiden alaisena

20 - Keskittynyt, jäsentynyt ja rauhallinen enimmän osan ajasta, jopa paineisessa tilanteessa.

Taso 2: LIITTYMINEN

0 - Etäinen, vetäytynyt ja/tai välinpitämätön toisista

6 - Pinnallinen ja tarveorientoinut, läheisyydellä ei tunnu olevan merkitystä

14 - Läheisyyttä ja välittämistä on läsnä, mutta saattavat rikkoutua vahvojen tunteiden vaikutuksesta, kuten kiukku ja separaatio (esim henkilö vetäytyy tai purkaa tunteen toimintaan)

20 - Vahva ja tunnepitoinen läheisyyteen asettumisen kyky, välittämistä ja empatiaa myös vahvojen tunteiden ja paineen alaisena.

Taso 3: INTENTIONAALISUUS

0 - Enimmäkseen päämäärätön, hajanainen, käytös ja tunneilmaisut eivät tarkoituksellisen tuntuisia (esim ei tarkoituksellisia ilmeitä tai hymyjä, toisen puoleen kääntymistä, lähelle hakeutumista).

6 - Joitakin tarpeiden tyydytykseen liittyviä tarkoituksellisia toimia tai tunteen ilmaisuja. Ei kuitenkaan laajempia sosiaalisia pyrkimyksiä.

14 - Usein tarkoituksellinen ja jäsentynyt, mutta ei koko tunneskaalalla (esim hakee kontaktia myönteisin tavoin, mutta tulee kaoottiseksi, hajanaiseksi tai päämäärättömäksi ollessaan hyvin kiukkuinen).

20 - Enimmäkseen tarkoituksellinen ja jäsentynyt toiminta, jossa laaja skaala monen sävyisiä tunteita jopa silloin kun tunteet ovat vahvoja ja tilanne on paineinen.

Taso 4: PREVERBAALINEN ITSEYDEN KOKEMUS: Intentioiden ja odotuksien ymmärtäminen

0 - Ymmärtää väärin toisten viestejä (esim tulkitsee toisten vihjeet väärin ja sen vuoksi kokee olonsa epäluuloiseksi, väärin kohdelluksi, ei pidetyksi, vihatuksi, vihaiseksi)

6 - Joissakin suhteissa kykenee tulkitsemaan toisen keskeiset pyrkimykset (kuten hyväksynnän tai torjunnan), mutta ei osaa tulkita hienosyisempiä vihjeitä (kuten arvostus, ylpeys tai lievempi kiukku).

14 - Usein tulkitsee tarkasti laajan skaalan tunneviestejä ja vastaa niihin, paitsi tilanteissa joissa on tietynlaisia tunteita, hyvin vahvoja tunteita tai paineinen tilanne esim voimakkaiden tai hämmentävien aistiärsykkeiden (näkö, kuulo) takia

20 - Tulkitsee tunneviestit enimmäkseen tarkasti ja vastaa niihin, jopa paineen alaisena (esim ymmärtää turvan/vaaran, hyväksynnän/torjunnan, arvostuksen/mollauksen, osittaisen kiukun jne) seuraavia elämänvaiheita.

Taso 5: EMOTIONAALISTEN IDEOIDEN LUOMINEN JA NIIDEN KÄSITTELY

0 - Purkaa toiveet ja tunteet heti toimintaan. Ei kykene käyttämään ideoita toiveiden ja tunteiden käsittelyyn (esim lyö kun suuttuu, vaatii fyysistä läheisyyttä ollessaan tarvitseva sen sijaan että kokisi kiukustumista tai läheisyshalua)

6 - Käyttää ideoita konkreettisella tavalla välittääkseen halua toimintaan tai perustarpeiden tyydyttämiseen. Ei kehittele tunteen ideaa sinänsä (esim toteaa "Haluan lyödä häntä mutten voi koska joku katselee" pikemminkin kuin "Olen raivona, ihan tekisi mieli lyödä".)

14 - Käyttää usein ideoita mielikuvituksen ja luovuuden palveluksessa ja monenlaisten tunteiden ilmaisemiseen, paitsi kun kokee tietynlaisia tunteita tai kun on paineen alaisena (esim ei kykene tuomaan kiukkua tai epätoivoa sanallisen kommunikaation tai kuvitteluleikin piiriin).

20 - Käyttää ideoita laajalla skaalalla tunteiden ilmaisemiseen. On mielikuvitusrikas ja luova suuriman osan ajasta, jopa paineen alaisena

Taso 6: EMOTIONAALINEN AJATTELU

- 0 - Ideoita ilmaistaan vähän kerrallaan tai pirstaleisesti (esim yhtä ilmaisua seuraa toinen ilman loogisia yhteyksiä).
- 6 - Ajattelu on polarisoitunutta, ideoita käytetään kaikki-tai-ei-mitään -periaatteella (esim asiat ovat joko hyviä tai huonoja ilman välimuotoja).
- 14 - Ajattelu on rajoittunutta (pyrkii kohdistumaan enimmäkseen tiettyihin teemoihin, kuten kiukkuun tai kilpailuun). Usein on loogista, mutta vahvat tai tietyt emootiot tai paineinen tilanne voivat johtaa polarisoituun tai hajanaiseen ajatteluun.
- 20 - Ajattelu on loogista, käsitteellistä ja joustavaa ikätasoon kuuluvalla tunteiden ja vuorovaikutusten skaalalla. Ajattelu on myös ikätasoon ja sen pyrkimyksiin (esim toverit, puoliso, perhesuhteet) nähden melko reflektioivaa. Ajattelu tukee kulkua kohti seuraavia elämänvaiheita.

Kehitysvaiheiden merkitys

- Jos on vaikeuksia edetä, on palattava vahvistamaan edellistä tasoa
- Jos kehitys ei etene, voi vaiheet tuntemalla paremmin arvioida, millaisista lapseen tai kasvua tukevaan ympäristöön liittyvista seikoista se johtuu

Interventio

DIR

- Floor Time
- Problem-Solving Time
- Lapseen samaistuminen ja empatisointi
- Haasteen pilkkominen pieniin osiin
- Rajojen asettelu
- Hyvä tasapaino rajoittamisessa ja kuulemisessa (Floor Time)

The comprehensive approach to developmental challenges including autism, PDD, language and speech problems, Down syndrome, cerebral palsy, ADD, and other related disorders

The
CHILD with
**SPECIAL
NEEDS**

*Encouraging
Intellectual
and Emotional
Growth*

STANLEY I. GREENSPAN, M.D.
SERENA WIEDER, PH.D. *with Robin Simons*

Erityiset lapset

DIR-mallin perusteet, lasten erilaiset piirteet, six milestones

Perusteellinen kuvaus Floor Timen soveltamisesta erilaisille lapsille

Lukuisia erityistilanteita ja haasteita, esimerkkejä

Floor Time

- ”Lattia-aika” yhdessä lapsen kanssa
- Noudattaa kehityksen askeleita
- Häiriötön hetki mielellään useita kertoja päivittäin, esim 15 minuuttia kerrallaan

Floor Time I-II

- Attention, Engagement, and Intimacy – Helping a Child Become Interested in the World and Connect with People
- Yhteisen mukavan löytäminen
- Lapsen mielialaan mukautuminen
- Lapsen huomion saaminen hänen aistiensa kautta
- Vahvuuksien varassa vaikeuksien ohitse
- Vihjeiden vastaanottaminen lapselta

Floor Time III

- Two-Way communication – Helping a Child Communicate with Gestures and Expressions
- Yksinkertaista ele/ilmekommunikointia kasvotusten
- Monimutkaisempaa elekommunikaatiota, lisää syklejä joita lapsi kykenee sulkemaan ¹⁾
- Perustana luonnolliset kiinnostuksen kohteet ja aloitteet, lapselle ominainen toiminta
- Kaikki aistikanavat mukaan

1) Greenspanin käsite tähän on circles of communication. Vastavuoroisessa kommunikaatiossa kumpikin osapuoli aina vastaa toisen edelliseen ”sykliin”. Kommunikaatio ei ole vastavuoroista, jos kumpikin vuorollaan jatkaa vain omaa juttuaan.

Floor Time IV-V

- Feelings and Ideas – Helping a Child Develop and Express Feelings and Ideas
- Lapsen auttamista eläytymis/tekeytymisleikkiin (*pretend*)
- Aikuinen mukaan draamaan, auttaa sitä jatkumaan, lisää lapselle haasteita, tuo konfliktin elementtejä juoneen ¹⁾
- Kaikki aistit ja motorisia haasteita
- Sanat mukaan leikin oheen

1) Esimerkiksi aikuinen voi tuoda leikkiin mukaan hahmon, joka kilpailee tai muulla tavalla haastaa.

Floor Time VI

- Logical Thinking – Helping a Child Connect Ideas and Develop a Logical Understanding of the World
- Dialogin ulottaminen päivittäisiin tilanteisiin, avointen kysymysten käyttö
- Moni-ilmeisten hahmojen käyttö leikissä
- Mitä, missä, milloin, miten ja miksi?
- Tunteisiin liittyvät kysymykset
- Syy ja seuraus, suhteet jne

Problem-Solving Time

- Kun Floor Time toimii riittävän hyvin
- Nojaututaan aiemman tason kommunikaatioon
- Autetaan loogisen ajattelun kehittymistä
- Tuetaan kykyä kasvaa ihmissuhteissa tunteiden säätelyn ja vuorovaikutuksen ymmärtämisen kautta
- Merkitsee uutta symbolisaation ja reflektoinnin tasoa

“Ensimmäinen askel ongelmanratkaisussa on lapsen auttaminen ennakoimaan tilanteita, jotka ovat haastavia ja ennakoimaan niissä herääviä tunteita ja sitten yhdessä tutustua, miten hän tavallisesti selviytyy niistä tilanteista.”

Esimerkki: Lapsella on taipumus vetäytyä tilanteista, jotka tukahduttavat tai turhauttavat häntä. Hän myös herkästi ajautuu kokemaan itsensä avuttomaksi ja ylikuormittuneeksi. Niinpä ongelmanratkaisujuttelussa vanhemmat kommentoivat sitä, miten hän onnistuu pakenemaan tilanteista, joissa hän tuntee olonsa epämukavaksi. Lapsen taipumusta antautua katselemaan ikkunasta ulos ja sulkea korvansa opettajan puheelta, ei tuomita vaan sille osoitetaan ymmärtämystä, että pilvien katselu on taitava keino silloin kun opettaja hämmentää häntä kertomalla asioita, joita hän ei pysty seuraamaan. (The Challenging Child, 224)

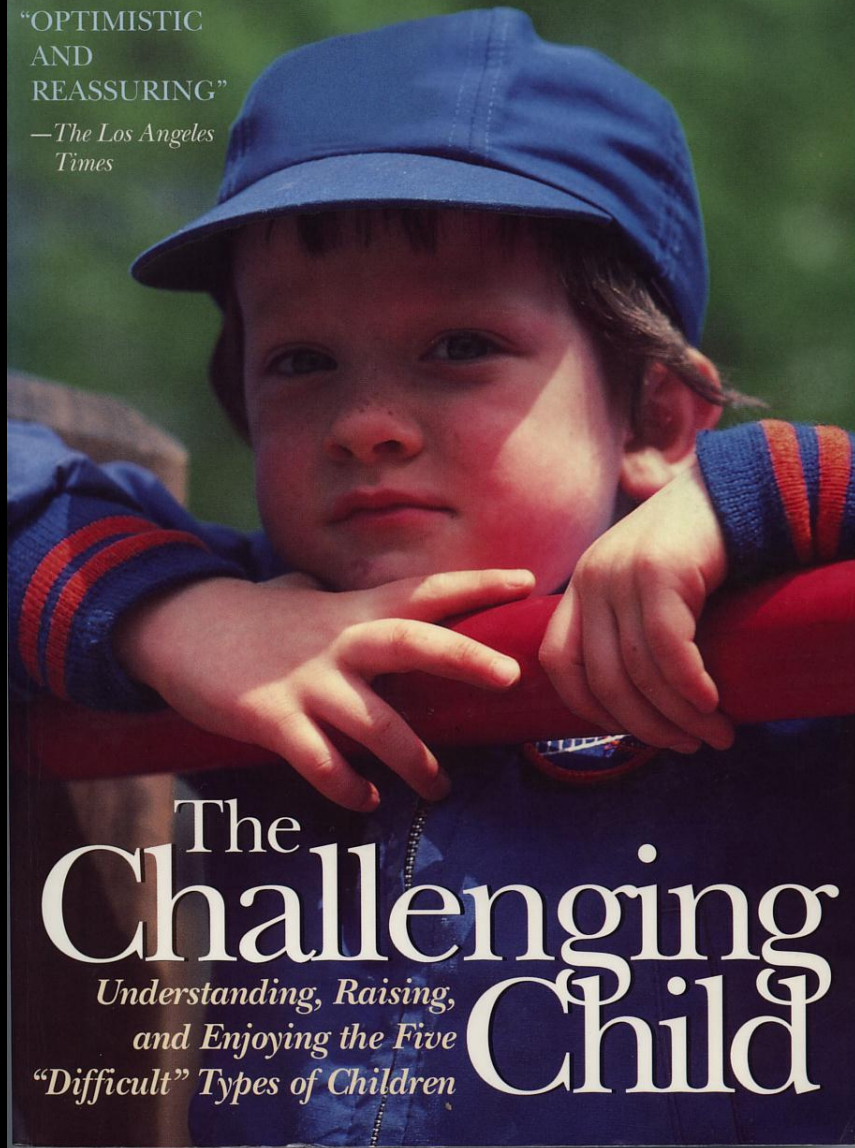
Arviointia

- Vaikka periaatteet tavallaan itsestään selviä, niissä on tärkeitä painotuksia
- Vertaa tavallisiin yleisiin periaatteisiin:
Lapsen kanssa olemisen tarpeellisuus sinänsä, lapsen tarpeiden huomioonottaminen, lapsen tunteiden vastaanottaminen jne
- Vastauksia, kun vanhemmat kysyvät konkreettisia neuvoja !

Stanley I. Greenspan, M.D.
with Jacqueline Salmon

“OPTIMISTIC
AND
REASSURING”

—*The Los Angeles
Times*

VIISI ERILAISTA LASTA

Highly sensitive

Self-absorbed

Defiant

Inattentive

Active/aggressive

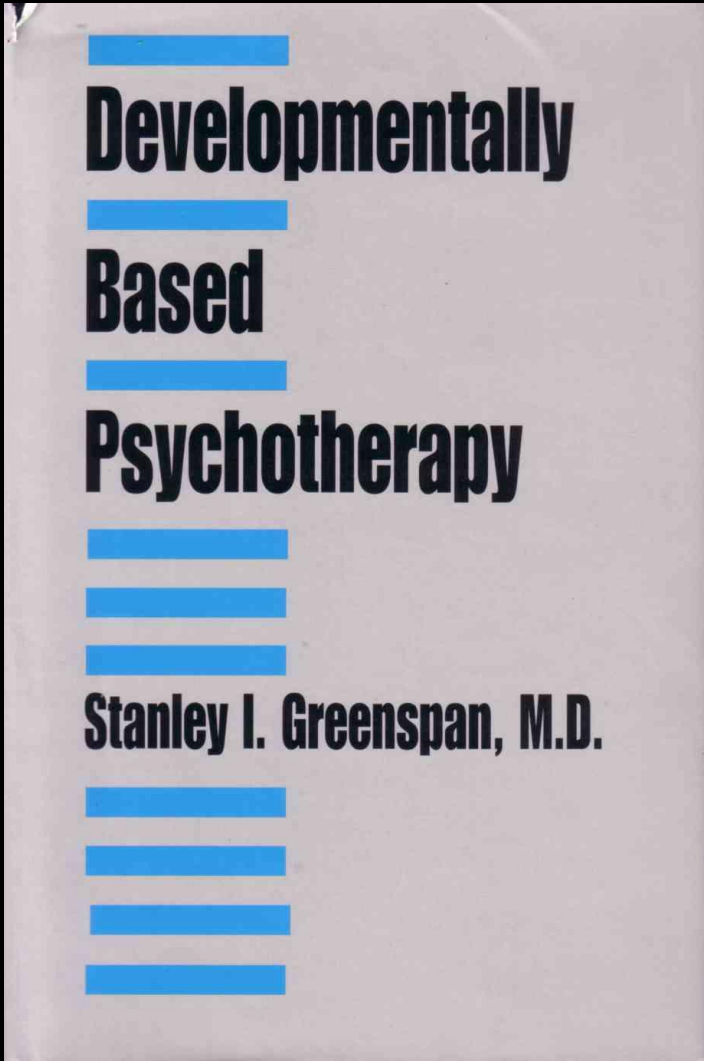
Heidän kokemusmaailmansa

Vanhemmuuden loukut ja
hyvät tavoitteet

Floor Time –periaatteet

Tapausselostukset

Profiili	Floor Time	Problem-Solving Time
Yliherkkä lapsi <i>Highly sensitive child</i> Hannah	Luottamuksen rakentaminen ja aloitteellisuuden tukeminen <i>Establishing trust and supporting initiative</i>	Harjoittelua pelkojen ja ahdistusten kanssa <i>Coping with fears and anxieties</i>
Sulkeutunut lapsi <i>Self-absorbent child</i> Robbie	Vuorovaikutukseen pääseminen <i>Engaging with the self- absorbed child</i>	Todellisuuden tavoittaminen <i>Engaging with reality</i>
Uhmakas <i>Defiant child</i> Kyle	Turvaperustan rakentaminen <i>Finding a secure base</i>	Mikä on uhmakkuuden merkitys? <i>Understanding what defiant behavior means</i>
Tarkkaamaton lapsi <i>Inattentive child</i> Lovisa	Myötätuntoisen läsnäolon ylläpitäminen <i>Maintaining an empathetic presence</i>	Vahvuuksien saaminen käyttöön <i>Harnessing a child's strengths</i>
Aktiivis-aggressiivinen lapsi <i>Active/Aggressive child</i> Scott	Suhteiden syventäminen <i>Deepening the relationships</i>	Aggressiivisten tunteiden ennakoiminen <i>Learning to anticipate aggressive feelings</i>

**Developmentally
Based
Psychotherapy**

Stanley I. Greenspan, M.D.

Kehityksellinen psykoterapia ¹⁾

Useimmilla potilailla
heikkouksia pre-verbaalisissa
kehitysvaiheissa

Terapiassa vaarana otaksua
potilaan toimivan ylemmällä
kehitystasolla kuin he
todellisuudessa ovat

Somaattinen ja käyttäytymisen
taso enemmän esillä kuin
symbolisaatio ja
representaatioiden taso

Tapauksia eriteltyinä
yksityiskohtaisesti

1) Edellä selostetut interventtioiden osatekijät ovat olleet sellaisia, että niitä voivat lapsen vanhemmat hyvin toteuttaa. Greenspan suosittelee kuitenkin lapsen kokonaiskuntoutukseen liitettäväksi kaikkia niitä terapioidia, joita arvioinnissa todetaan tarpeelliseksi. Tässä teoksessa hän esittelee kehityksellisen ajattelunsa soveltamista psykoterapiaan ja teos sopii siten hyvin ammattilaisille, joilla on jokin terapeutin koulutus avartamaan ajattelua tämän viitekehyksen suuntaan.

Kehityksellinen psykoterapia

- Regulatory Processes
- Engaging and Relating
- Boundary-Defining Gestures, Behaviors, and Affects
- Self- and "Other" –Defining Complex Gestural, Behavioral, and Affective Patterns
- Representational Elaboration
- Representational Differentiation

Psykoterapiassa potilaan lähestyminen, kanssakäymisen sisältö ja sen painotukset riippuvat potilaan funktionaalisesta emotionaalisesta kehitysvaiheesta, jotka tässä yhteydessä on nimetty tällä tavoin.

Kehityksellinen psykoterapia

- Regulatory Processes
- Engaging and Relating
- **Boundary-Defining Gestures, Behaviors, and Affects** ¹⁾
- Self- and "Other" –Defining Complex Gestural, Behavioral, and Affective Patterns
- Representational Elaboration
- Representational Differentiation

1) Tässä on yksi esimerkki vaihespesifisestä lähestymisestä. Mitä ahdistuneempi ihminen on, sitä enemmän hän tukeutuu vastavuoroisiin, usein huomaamattomiin rajoja määrittäviin vihjeisiin, kuten pään nyökkäyksiin, kasvojen ilmeisiin, silmän pilkkeisiin, ruumiin liikkeisiin, äännähdyksiin.

Jos 8 kk ikäiseltä lapselta puuttuu tällainen feedback, hän pian vetäytyy ja tulee kaoottiseksi ja disorganisoituneeksi.

STANLEY I. GREENSPAN, M.D.

with Beryl Lieff Benderly

The
Growth
of the
Mind

And the Endangered Origins of Intelligence

Mielen kehitys

Laaajempaa pohdintaa

Katastrofaalisten tunteiden (primitiivisten ahdistusten) "kesyttäminen" vauvan ja häntä hoitavan aikuisen yhteisen tunnesäätelyn kautta.

Tunteiden merkitys oppimisessa – symbolisatiossa, kielen kehityksessä ja älykkyydessä.

Fixed action patterns → reflection

THE FIRST IDEA

HOW SYMBOLS, LANGUAGE, AND INTELLIGENCE

EVOLVED FROM OUR PRIMATE ANCESTORS

TO MODERN HUMANS

STANLEY I. GREENSPAN, M.D.

STUART G. SHANKER, D. PHIL.

Evolution perspektiivi

Hieno esitys ihmisen
symbolisaatiokyvyn, kielen ja
älykkyyden kehittymisestä
tunnesiteen vahvistumisen
myötä

Bonobo-apinoiden kyvyt

The Journal Of
Developmental
and Learning
Disorders

Special Edition

Volume 5
Number 1
2001

*The Core Deficit in
Autism and Disorders
of Relating and
Communicating*

Interdisciplinary Council on
Developmental and Learning Disorders

Simon Baron-Cohen, Ph.D., et. al.
Christopher Gillberg, M.D.
Stanley I. Greenspan, M.D.
Nancy Minshew, M.D.
Peter Tanguay, M.D., et. al.
Andrew W. Zimmerman, M.D. and
Barry Gordon, M.D., Ph.D.

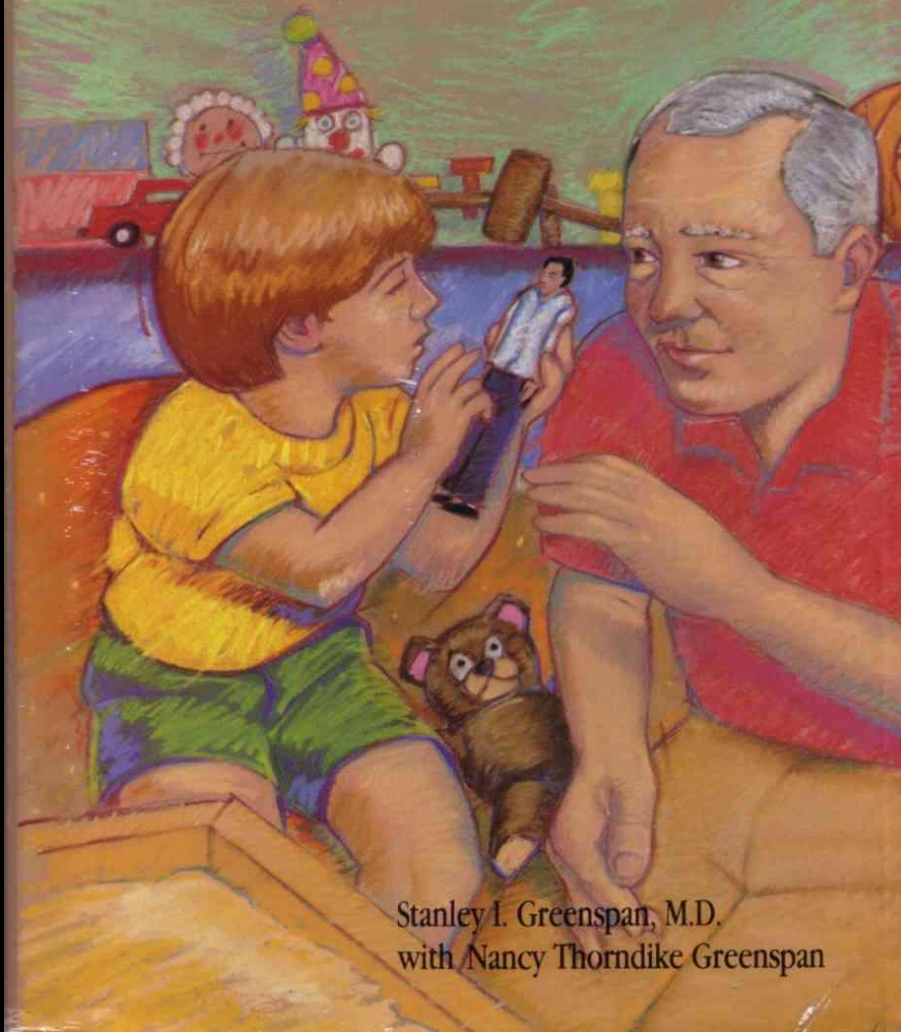
Autismista

Affektien merkitys
autismispektrissä

Esitetään hypoteesi ja sen
mukainen DIR-malliin
nojautuva kuntoutus, jonka
tulokset ovat Greenspanin
mukaan hyvin myönteisiä

The Clinical Interview of the Child

Second Edition

Stanley I. Greenspan, M.D.
with Nancy Thorndike Greenspan

Lapsen arvioinnin käsikirja

Kehityksen osa-alueiden
tarkastelu ikätasoon
vertaillen

18 tapauselostusta
hoitosuosituksineen

Lastenpsykiatrian
erikoistumiskoulutuksen
oppikirja

Bipolar Patterns in Children

New Perspectives on
DEVELOPMENTAL PATHWAYS
AND A COMPREHENSIVE APPROACH
TO PREVENTION AND TREATMENT

Stanley I. Greenspan, M.D.
Ira Glavinsky, Ph.D.

Interdisciplinary Council on Developmental and Learning Disorders

Näkemyys bipolaari- häiriöstä

Merkittäviä aistien
yliherkkyyksiä

Kuormittuneena lapsi
ei osaa vetäytyä ja/tai
rauhottua vaan sen
sijaan lisää vauhtia

Kriittisiä näkemyksiä

- Kaikki eivät pidä kehityksellistä ajattelua tarpeellisena, tai edes mahdollisena
- Katkelma Ben Furmanin kirjasta ”Koskaan ei ole liian myöhäistä saada onnellinen lapsuus”¹⁾
- Furmanin kritiikin lähtökohdat ymmärrettäviä – jonkin liian kapean psykoanalyttisen teorian ärsyttävyys – mutta kehityksen, kehitysvaiheiden idean kieltäminen kokonaan ei ole oikein
- Tarvitsemme työn tueksi monia teorioita – myös kehityksellisiä – tässä olen esitellyt yhden

1) Kts seuraava slide

Katkelma Ben Furmanin kirjasta ”Koskaan ei ole liian myöhäistä saada onnellinen lapsuus”

Katkelma kirjan sivulta 69-70.

”Psykologiassa on perinteisesti uskottu psykoanalyyttiseen kehityspsykologiaan, oppiin, jonka mukaan lapsen psyykkinen kehitys etenee portaittain tiettyjen ennalta määrättyjen vaiheiden kautta kohti kypsää aikuisuutta.

”Symbioosivaihe”, ”separaatio-individuaatiovaihe”, ”oidipaalivaihe” ovat esimerkkejä niistä monista analyttikkojen kuvaamista vaihteista, joiden läpikäymisen oikeassa järjestyksessä on uskottu olevan edellytys terveeseen persoonallisuuden kehittymiselle. Koko psykoanalyttinen teoria nojaa käsitykseen siitä, että yksilön persoonallisuuden kehitys on jossakin vaiheessa häiriintynyt.

Viime vuosina tämä kohtalokas ihmisen psykologista kehitystä kuvaava malli on joutunut voimakkaan kritiikin kohteeksi. Sitä on arvosteltu ankarasti niin psykoanalyysin sisältä kuin sen ulkopuoleltakin. Enää ei haluta uskoa yksioikoisiin teorioihin, jotka kuvaavat lapsen hauraaksi, herkästi psyykkisessä kehityksessään vaurioituvaksi olennoiksi, jos äiti tai muu lasta hoitava henkilö tekee sen virheen, että rakastaa lasta liikaa tai liian vähän.

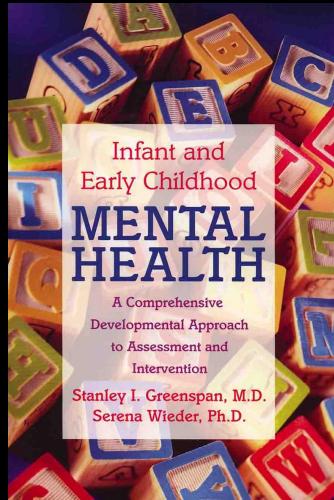
... jatkuu seuraavassa slidessa

Katkelma jatkuu ...

Sen sijaan on alettu ymmärtää, että lapsi kehittyy osana ekologista ympäristöä, ihmisen verkostoa, johon kuuluu äidin lisäksi useita muitakin ihmisiä. On isovanhempia, isähahmoja, sisaruksia, naapureita, lastenhoitajia, kavereita, opettajia. Lasten kehitys ei suinkaan etene sillä tavalla vaiheittain kuin aikaisemmin on uskottu. On käynyt yhä ilmeisemmäksi, että teorit, jotka kuvaavat erilaisia kehityksen vaiheita, eivät vastaa todellisuutta. Lasten psyykkinen kehitys ei noudata mitään valmista kaavaa. Eri lapset oppivat asioita eri järjestyksessä, ja jonkin kehitysvaiheen siirtyminen ajallisesti eteenpäin ei ole ollenkaan niin kohtalokasta kuin on ymmärretty. Lapsi hankkii myöhemmin ne kokemukset, joita vaille hän tietyssä iässä mahdollisesti jäi.

Ihminen ei ole kone, joka on ohjelmoitava tietyssä järjestyksessä ja tietyllä tavalla, jotta se toimisi myöhemmin moitteettomasti. Ihminen on pikemminkin joustava ja alati kehittyvä olento, joka voi saavuttaa tavoitteita ja oppia uutta niin pitkään kuin hänen aivonsa toimivat.

Viimeinen sana Greenspanille

Sivu 10

DIR-malli nojautuu huomattavalle vauvaikää ja varhaislapsuutta koskevalle tutkimustyölle. Se tarjoaa perusteellisen kehityksellisen lähestymistavan, joka ottaa huomioon lapsen funktionaalisen emotionaalisen kehitystason, biologispohjaiset prosessoinnin erityispiirteet, suhteet vanhempiin ja hoivaaviin aikuisiin samoinkuin laajempaan perheen ja kulttuurin kontekstiin.

Se ohjaa niin arviointia kuin interventioita ja antaa vanhemmille mahdollisuuden tukea pienten lastensa emotionaalista ja kognitiivista kasvua, myöskin silloin kun lapsilla on merkittäviä kehityksen vaikeuksia. DIR-mallin tavoitteena ei ole pelkästään päästä esille tulleiden ongelmien ohitse, vaan mahdollistaa lapsen paluu adaptiiviselle kehityslinjalle.

Mistä Greenspanin teoksia saa?

- Edullisimmin useimpia kirjoja saa ulkomaisista nettikirjakaupoista ja sieltä käytettynä.
- Hyvä hakukone etsimiseen on <http://www.addall.com/>
- Interdisciplinary Council on Developmental and Learning Disorders –järjestön julkaisemia teoksia, mm Greenspanin kirjat bipolaarihäiriöstä ja autismista ja opetusvideot, voi tilata osoitteesta <http://www.specialneeds.com/>
- EU-alueelta tilattaessa ei tullia/ALV:ää peritä, samoin alle 85 euron lähetys (kuluineen) on vero/tullivapaa USAsta
- Jos mukana on videoita tai CD/DVD-levykeitä ALV on korkeampi – maksuttomuuden raja matalammalla